

**Наукові інтереси:** формування готовності майбутнього вчителя до розвитку творчих здібностей учнів.

**INFORMATION ABOUT THE AUTHOR**

**DMYTRIIEV Vadim** – postgraduate student of the Department of Pedagogy and Special Education Central

Ukrainian State University named after Volodymyr Vynnychenko.

**Scientific interests:** formation of the future teacher's readiness to develop students' creative abilities.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.05.2025 р.

УДК 004.9:378.018.4

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-219-497-500

**ДУНДАР Олексій** –

аспірант кафедри педагогіки і освітнього менеджменту

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-6223-0292>

e-mail: [Oleksii.Dundar@gmail.com](mailto:Oleksii.Dundar@gmail.com)

## **ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ: СТРАТЕГІЧНИЙ ВЕКТОР ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

У статті розглядається формування цифрової культури майбутніх учителів як ключовий стратегічний напрям у діяльності закладів вищої освіти. Акцентовано увагу на необхідності адаптації педагогічної підготовки до викликів цифровізації суспільства. Проаналізовано сучасні підходи до інтеграції цифрових інструментів в освітній процес, роль інформаційної культури в професійному розвитку педагогів та стратегічні орієнтири закладів вищої освіти щодо забезпечення якісної цифрової трансформації освіти.

Цифрова трансформація освіти визначається стратегічним пріоритетом національного та міжнародного рівнів, зокрема у рамках ініціатив DigComp і концепцій цифрової компетентності. Заклади вищої освіти відіграють ключову роль у формуванні цифрової культури майбутніх педагогів, інтегруючи етичне, технологічне та творчо-комунікативне використання цифрових ресурсів у магістерські програми. Цифрова культура постає як стратегічна компетентність, що забезпечує якість освіти, професійну мобільність і адаптацію в умовах цифрового світу. Метою дослідження є обґрунтування значення цифрової культури в контексті модернізації педагогічної підготовки та стратегічного розвитку закладів вищої освіти відповідно до вимог сучасного ринку праці.

В статті аналізуються труднощі цифрової підготовки майбутніх учителів, виявлені у працях провідних вітчизняних дослідників. Акцентовано увагу на недостатньому рівні цифрової компетентності, неузгодженості методичної бази та слабкому технічному забезпеченні закладів освіти. На основі стратегічних документів (DigComp 2.0, Концепція цифрової економіки України, «Європа 2030») обґрунтовується необхідність формування цифрової культури як ключової професійної компетентності педагога. Цифрова культура трактується як цілеспрямований процес, що охоплює критичне мислення, етичну взаємодію з інформацією та творчий підхід до використання ІКТ в освіті. Формування цифрової компетентності визначено стратегічним вектором розвитку закладів вищої освіти в умовах цифровізації, глобалізації та євроінтеграції.

**Ключові слова:** цифрова культура, майбутні учителі, заклади вищої освіти, інформаційна компетентність, ІКТ в освіті, цифровізація освітнього процесу, педагогічна підготовка.

**DUNDAR Oleksii** –

Postgraduate student of the Department of Pedagogy and

Educational Management Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi

State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-6223-0292>

e-mail: [Oleksii.Dundar@gmail.com](mailto:Oleksii.Dundar@gmail.com)

## **FORMATION OF DIGITAL CULTURE OF FUTURE TEACHERS: STRATEGIC VECTOR OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

The article considers the formation of the digital culture of future teachers as a key strategic direction in the activities of higher education institutions. The emphasis is on the need to adapt pedagogical training to the challenges of digitalization of society. Modern approaches to the integration of digital tools into the educational process, the role of information culture in the professional development of teachers, and the strategic guidelines of higher education institutions for ensuring high-quality digital transformation of education are analyzed.

The digital transformation of education is determined by the strategic priority of the national and international levels, in particular within the framework of DigComp initiatives and digital competence concepts. Higher education institutions play a key role in the formation of the digital culture of future teachers, integrating ethical, technological, and creative and communicative use of digital resources into master's programs. Digital culture appears as a strategic competence that ensures the quality of education, professional mobility, and adaptation in the digital world. The purpose of the study is to substantiate the importance of digital culture in the context of the modernization of pedagogical training and the strategic development of higher education institutions in accordance with the requirements of the modern labor market.

The article analyzes the difficulties of digital training of future teachers, identified in the works of leading domestic researchers. The emphasis is on the insufficient level of digital competence, inconsistency of the methodological base and weak technical support of educational institutions. Based on strategic documents (DigComp 2.0, Concept of the Digital Economy of Ukraine, "Europe 2030"), the need

*to form digital culture as a key professional competence of a teacher is substantiated. Digital culture is interpreted as a purposeful process that encompasses critical thinking, ethical interaction with information and a creative approach to the use of ICT in education. The formation of digital competence is defined as a strategic vector for the development of higher education institutions in the context of digitalization, globalization and European integration.*

**Keywords:** digital culture, future teachers, higher education institutions, information literacy, ICT in education, digitalization of the educational process, pedagogical training.

**Постановка та обґрунтування актуальності проблеми.** Цифрова трансформація освіти стала пріоритетом у стратегіях розвитку країн, зокрема в межах європейських ініціатив DigComp та національних концепцій цифрової компетентності. Інформаційна війна та кібербезпека актуалізують потребу в етичному та безпечному використанні цифрових ресурсів у педагогічній діяльності. Заклади вищої освіти виступають каталізаторами цифрової культури, формуючи у майбутніх педагогів здатність до критичного мислення, етичної взаємодії з інформацією та творчого використання цифрових інструментів. Магістерські програми вже інтегрують цифрову культуру як ключовий компонент професійної підготовки.

Цифрова культура охоплює інформаційно-технологічні, комунікативно-етичні та творчі компоненти, що формують здатність до ефективної взаємодії в цифровому середовищі. Вона є не лише технічною навичкою, а й проявом особистісної зрілості, що впливає на якість освітнього процесу та професійну самореалізацію педагога. Формування цифрової культури дозволяє майбутнім учителям: використовувати хмарні технології, електронні ресурси, інструменти штучного інтелекту; забезпечувати інформаційно-психологічну безпеку учнів; створювати інноваційне освітнє середовище, орієнтоване на потреби цифрового покоління. Зрозумілим є те, що цифрова культура – це не просто навичка, а стратегічна компетентність, що визначає якість освіти, конкурентоспроможність фахівця та здатність до адаптації в умовах цифрового світу. Інформатизація освіти вимагає, щоб професійна підготовка педагогів відповідала рівню цифрового розвитку суспільства [1–5].

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Аналіз праць вітчизняних учених (В. Биков, Н. Морзе, С. Семеріков та ін.) засвідчив наявність труднощів у підготовці майбутніх учителів, зокрема недостатній рівень цифрової компетентності, неузгодженість методичної бази та слабкий розвиток технічного й програмного супроводу цифрових технологій в освіті. У відповідь на виклики сучасного інформаційного суспільства, особливого значення набуває формування цифрової компетентності в системі професійно-педагогічної підготовки, що забезпечить конкурентоспроможність і фахову самореалізацію майбутніх учителів [2, 5].

**Метою статті** є формування цифрової культури майбутніх учителів в контексті стратегічного вектору закладів вищої освіти.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Модернізація освіти в Україні активізувалась з ухваленням Закону «Про освіту», який визначає мету вищої освіти як всебічний розвиток особистості та формування професійних компетентностей, необхідних для самореалізації,

суспільного вибору й сталого розвитку держави. Одним із ключових напрямів є професійна підготовка майбутніх учителів, що відповідає вимогам сучасного ринку праці. Це потребує удосконалення освітньо-нормативної бази, програм галузей знань, методології професійного саморозвитку й компетентнісної моделі фахівця, а також оновлення педагогічних підходів та засобів навчання, орієнтованих на розвиток цифрової компетентності [1, 3, 4].

Згідно з DigComp 2.0 та Концепцією розвитку цифрової економіки України, цифрова компетентність є ключовою умовою модернізації вищої освіти та сталого професійного розвитку. В Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України визначено пріоритет цифровізації освіти через впровадження ІТ та технологій штучного інтелекту, модернізацію освітнього середовища, оснащення закладів цифровими засобами та розвиток Smart-простору. Ключовим завданням є формування цифрової компетентності майбутніх фахівців задля якісної підготовки та посилення їх конкурентоспроможності на внутрішньому та міжнародному ринку праці [1, 3].

На основі досліджень (В. Бикова, Н. Морзе, С. Семерікова, О. Співаковського, О. Спіріна та ін.) цифрова компетентність майбутніх учителів охоплює вміння захищати та опрацьовувати інформацію, використовувати цифрові технології для створення контенту й освітнього середовища, а також розвиток фахової та інформаційної культури [2, 3].

У європейському контексті (Europass) цифрові компетенції включають: роботу з інформацією та комунікацією, взаємодію у спільнотах, створення цифрового контенту, безпечне користування цифровим середовищем, вирішення технічних проблем. Формування цифрової компетентності є стратегічною умовою професійної підготовки педагогів в умовах цифровізації, глобалізації та євроінтеграції, що відповідає цілям європейської стратегії «Європа 2030».

**Формування цифрової культури майбутніх учителів** – це цілеспрямований процес розвитку їхньої здатності критично мислити, етично та ефективно використовувати цифрові технології в освітньому середовищі. Він охоплює інтеграцію ІКТ у навчальну діяльність, усвідомлення викликів цифровізації, розвиток інформаційної компетентності та готовність до професійного саморозвитку в умовах цифрової трансформації суспільства [2, 5].

Формування цифрової культури майбутніх учителів виступає стратегічним вектором для закладів вищої освіти у контексті сучасної освітньої парадигми (табл. 1).

Таблиця 1  
**Чинники формування цифрової культури майбутніх учителів**

| Чинники формування                  | Характеристика                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1                                   | 2                                                                                                                                                                                             |
| Виклики цифровізації                | Вимагають від педагогів не лише технічної грамотності, а й критичного осмислення цифрового контенту, етичного використання технологій та здатності адаптувати освітні практики до нових умов. |
| Роль ЗВО як агентів трансформації   | Полягає в розробленні системних моделей цифрової компетентності, інтеграції ІКТ у навчальні програми, а також створенні умов для практичного досвіду в цифровому середовищі.                  |
| Цифрова культура                    | Міждисциплінарне явище, яке охоплює педагогіку, етику, інформаційну безпеку, креативність та здатність до самоорганізації в умовах цифрового простору.                                        |
| Професійна мобільність педагогів    | Залежить від цифрової культури педагогів, що робить її ключовою складовою конкурентоспроможності на глобальному освітньому ринку.                                                             |
| Стратегічна орієнтація ЗВО          | На цифровізацію зміцнює партнерство з освітніми платформами, EdTech-компаніями та міжнародними організаціями, що підвищує якість освітніх послуг.                                             |
| Переосмислення ролі педагога        | Учитель стає не лише джерелом знань, а й фасилітатором цифрового мислення, наставником у віртуальному середовищі та агентом змін у цифровому суспільстві.                                     |
| Інтеграція цифрових компетентностей | Освітняни опановують навички роботи з ІКТ, управління цифровим контентом, використання аналітичних платформ, що підвищує ефективність навчального процесу.                                    |

Стратегічний вектор формування цифрової культури майбутніх учителів не обмежується лише відповіддю на виклики цифрової епохи – він радикально трансформує саму сутність педагогічної професії. Висока цифрова культура педагогів дозволяє інтегруватися у міжнародні освітні стандарти, брати участь у глобальних проєктах і створювати відкриті освітні ресурси. Використання цифрових інструментів сприяє впровадженню нестандартних підходів,

адаптивних стратегій і персоналізованого навчання. Отож, цифрова культура не просто модернізує технічний арсенал учителя – вона оновлює педагогічну ідентичність і формує професію, що резонує з динамікою сучасного світу [3, 5].

**Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку.** В умовах стрімкої інформатизації освіти пріоритетним завданням стає впровадження нових засобів навчання, здатних інтегруватися у цифрове освітнє середовище та забезпечити якість навчального процесу. Цифрові освітні ресурси дозволяють уніфікувати текстові, графічні, аудіо- та відеоеlementи, що сприяє глибшому осмисленню матеріалу і враховує різні стилі навчання. Завдяки інтерактивним елементам, системам тестування та аналітики, цифрові ресурси надають можливість об'єктивної оцінки знань, прогресу та індивідуальних потреб здобувачів освіти. Поєднання різних форм контенту забезпечує одночасне залучення декількох каналів сприйняття, що особливо важливо для пояснення складних тем. Ці ресурси інтегрують учасників освітнього процесу в загальний цифровий простір, сприяють колективному доступу до матеріалів та покращують комунікацію між здобувачами та викладачами. Можливість швидкого оновлення контенту, налаштування візуального стилю, адаптації під різні освітні цілі робить цифрові засоби навчання потужним інструментом педагогічної творчості.

Такі особливості не лише відповідають вимогам цифрової епохи, а й підвищують якість освіти через персоналізацію, інтерактивність та інклюзивність навчального процесу.

#### СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Vizniuk I. M., Dolynna A. S., Dolynnyi S. S., Palamarchuk O. M. Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti v osvitno-profesiinii sferi diialnosti aspirantiv. *Orhanizatsiina psykholohiia. ekonomichna psykholohiia*, 2023. №1(28). P. 76-84.
2. Vizniuk I. M., Polishchuk A. S. Formuvannia IT-kompetentnosti maibutnikh mahistriv yak psykholohopedahohichna problema. *Psykholohichni perspektyvy*, 2021. P. 23-39 URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Ppst\_2021\_37\_5
3. Ничкало Н., Гуревич Р., Кадемія М., Кобися А., Кобися В., Гордійчук Г. Формування фахової компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в умовах дуальної системи освіти засобами комп'ютерно орієнтованих технологій. *Інформаційні технології та засоби навчання*. 2021. №85(5). С. 189-207.
4. Рамка цифрової компетентності: інструмент для підвищення рівня компетентності громадян у галузі цифрових технологій. Інформаційний бюлетень. *Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України*. 2017. № 3. URL: <https://surf.li/mofbar>
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації». 2018. С. 21. URL: <https://surf.lu/dqtvht>

#### REFERENCES

1. Nychkalo, N., Hurevych, R., Kademiia, M., Kobysia, A., Kobysia, V., Hordiichuk, H. (2021).

Formuvannya fakhovoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv profesiinoho navchannia v umovakh dualnoi systemy osvity zasobamy kompiuterno oriietovanykh tekhnolohii [Formation of professional competence of future teachers of vocational training in the conditions of a dual education system using computer-oriented technologies]. Informatsiini tekhnolohii ta zasoby navchannia. 85(5). 189-207. [in Ukrainian]

2. Ramka tsyfrovoy kompetentnosti: instrument dlia pidvyshchennia rivnia kompetentnosti hromadian u haluzi tsyfrovoykh tekhnolohii (2017) [Digital Competence Framework: A tool for improving citizens' digital competence]. Informatsiinyi biuletен. Instytut informatsiinykh tekhnolohii i zasobiv navchannia NAPN Ukrainy. 3. URL: <https://surl.li/mofbap> [in Ukrainian]

3. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 sichnia 2018 r. № 67-r «Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018-2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated January 17, 2018 No. 67-r "On approval of the Concept for the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation"] (2018). 21. URL: <https://surl.li/dqtvht> [in Ukrainian]

4. Vizniuk, I. M., Dolynna, A. S., Dolynnyi, S. S., Palamarchuk, O. M. (2023). Formuvannya informatsiinoi kompetentnosti v osvitno-profesiinii sferi diialnosti aspirantiv [Formuvannya informatsiinoi kompetentnosti v osvitno-profesiinii sferi diialnosti aspirantiv]. Orhanizatsiina

psykholohiia. ekonomichna psykholohiia. 1(28). 76-84. [in Ukrainian]

5. Vizniuk, I. M., Polishchuk, A. S. (2021). Formuvannya IT-kompetentnosti maibutnikh mahistriv yak psykholoho-pedahohichna problema [Formuvannya IT-kompetentnosti maibutnikh mahistriv yak psykholoho-pedahohichna problema]. Psykholohichni perspektvy. 23-39. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/Ppst\\_2021\\_37\\_5](file:///C:/Users/user/Downloads/Ppst_2021_37_5) [in Ukrainian]

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**ДУНДАР Олексій** – аспірант кафедри педагогіки і освітнього менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

**Наукові інтереси:** розвиток цифрової грамотності майбутніх фахівців освіти.

#### INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

**DUNDAR Oleksii** – Postgraduate student of the Department of Pedagogy and Educational Management Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

**Scientific interests:** development of digital literacy of future education professionals.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.05.2025 р.

УДК 373.016:004.9

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-219-500-503

#### ПОЛІЩУК Вадим –

аспірант кафедри педагогіки і освітнього менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського  
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2214-1466>  
e-mail: [polishchuk.vadym011@gmail.com](mailto:polishchuk.vadym011@gmail.com)

### ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ І РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті розглядається взаємозв'язок між цифровою трансформацією освіти та розвитком лідерської компетентності майбутнього педагога як ключового чинника модернізації освітнього простору. Проаналізовано сучасні виклики цифровізації, окреслено роль EdTech у формуванні стратегічного мислення, етичного лідерства та здатності до управління змінами. Наголошено на значущості інтеграції цифрових інструментів у підготовку педагогів, здатних ефективно діяти в умовах цифрового середовища. Особлива увага приділена формуванню відповідальності, інклюзивності та критичного мислення як складових лідерської позиції в цифровій педагогіці.

Зазначено, що платформи типу Moodle, Google Workspace, ClassDojo та аналітичні рішення на кшталт Power BI і Tableau сприяють персоналізації навчання та стратегічному управлінню. Інструменти для комунікації (Microsoft Teams, Trello, Slack) та кооперації (Zoom, Padlet, Miro) формують інклюзивне освітнє середовище, орієнтоване на співтворчість, рефлексію та професійне зростання. Цифрові симуляції, курси та менторські платформи активізують розвиток етичного лідерства і стратегічного мислення. Підкреслено, що EdTech виступає не лише технологічною підтримкою, а повноцінним середовищем для реалізації освітніх змін і самоактуалізації педагогів.

У статті досліджено роль цифрових освітніх технологій (EdTech) у розвитку лідерських компетентностей педагогів XXI століття. Розкрито можливості цифрових платформ у модернізації навчального процесу, формуванні стратегічного мислення, комунікації, самоменеджменту та здатності до управління змінами. Акцентовано на значенні e-portfolio, трекінгу компетентностей і симуляцій для розвитку рефлексивного лідерства. Окрему увагу приділено соціальним мережам як середовищу проєктної діяльності, колективної самоорганізації та формування soft skills. Показано, що цифрова компетентність педагога-лідера включає критичне мислення, фасилітаційні навички, цифрову етику й управлінську стратегічність. EdTech розглядається як інструмент формування професійної ідентичності, інтердисциплінарної взаємодії та етичного освітнього лідерства в умовах цифрової трансформації.

**Ключові слова:** цифрова трансформація освіти, лідерська компетентність, професійна ідентичність, інноваційні освітні практики, EdTech, гібридне навчання.